

■ Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Ἁγίων Θεοφανίων

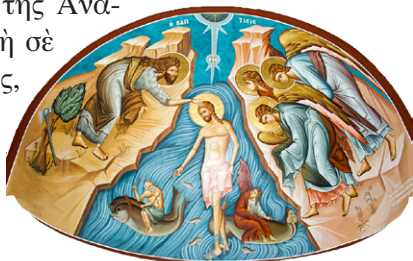
Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἀγιάζει τὴν κτίση*

«Ὅλη ἡ κτίση σήμερα, ἐρχομένη σὲ ἐπαφή
 μετὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, γίνεται φωτεινή,
 διαποτίζεται καὶ αὐτὴ ἀπὸ τοῦ θεοῦ Φῶς καὶ τοῦ θεοῦ Πῦρ»

Τίποτα δὲν μποροῦμε νὰ προσθέσουμε στὸ θαυμάσιο κείμενο ποὺ μόλις ἀκούσαμε στὴν Εὐχὴ τοῦ Μεγάλου Ἁγιασμοῦ τῶν Ὑδάτων, τὴν ὁποία συνέθεσε τὸν 7ο αἰῶνα ὁ Ἅγιος Σωφρόνιος, Πατριάρχης Ἱεροσολύμων († 638).

Ἡ ἀνάμνηση τοῦ Ἁγίου Σωφρονίου μᾶς παραπέμπει στὶς σκοτεινὲς ἐκεῖνες ὥρες τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ὅταν οἱ ἀνατολικὲς περιοχὲς τῆς Αὐτοκρατορίας, καταλήφθηκαν ἀπὸ τοὺς μουσουλμάνους μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Μωάμεθ.

Ὁ Ἅγιος Σωφρόνιος τότε, ὡς Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, εἶχε τὸ ὀδυνηρὸ καθήκον νὰ παραδώσει τὰ κλειδιά τῆς Ἁγίας Πόλεως στὸν χαλίφη Ὁμάρ, ὁ ὁποῖος εἶχε καταφθάσει. Ὁ χαλίφης Ὁμάρ (634-644), ἄνθρωπος εὐσεβῆς καὶ εὐγενῆς, δὲν ἔκανε κατάχρηση τῆς νίκης του καὶ δὲν θέλησε νὰ μπεῖ στὴν βασιλικὴ τῆς Ἀναστάσεως, ὥστε νὰ μὴν μετατραπῆ αὐτὴ σὲ τζαμί, κάτι ποὺ θὰ συνέβαινε αὐτομάτως, ἂν ὡς χαλίφης πῆγαινε νὰ προσευχηθεῖ ἐκεῖ. Ἐτσι, ἡ βασιλικὴ τῆς Ἀναστάσεως, ὁ Πανάγιος Τάφος, παραμένει μέχρι σήμερα σὲ χριστιανικὰ χέρια.

* * *

Ὁ Ἅγιος Σωφρόνιος λοιπὸν εἶναι ὁ ποιητὴς αὐτῆς τῆς Μεγάλης Εὐχῆς τοῦ Ἁγιασμοῦ τῶν Ὑδάτων, τὴν ὁποία μόλις ἀκούσαμε, καὶ ἡ ὁποία συνοψίζει κατὰ τρόπο θαυμαστὸ μὲ τὸν λειτουργικὸ λυρισμὸ πού χαρακτηρίζει τὸν ἱερό Πατέρα, ὅλο τὸ Μυστήριον τῆς ἡμέρας.

Γιὰ νὰ κατανοήσουμε αὐτὸ τὸ Μυστήριον, πρέπει νὰ γυρίσουμε πίσω στὶς ἀπαρχὰς τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὅταν ὁ Θεὸς δημιούργησε τὸν κόσμον, προίκισε τοὺς Προπάτορες μας ὄχι μόνον μὲ σῶμα καὶ ψυχὴ, ἀλλὰ τοὺς ἐμπιστεύθηκε ἐπιπλέον καὶ τὸ δῶρον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· εἶχε εἰσαγάγει στὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴ τους τὸ *θεῖο, ἄκτιστο σπινθῆρα*, ὁ ὁποῖος τοὺς θέωνε.

Διὰ τῆς δωρεᾶς αὐτῆς, ἡ ἄκτιστη ἐνέργεια τῶν τριῶν Προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐνωτόταν, ἀναμειγνυόταν μὲ τὴν ἀνθρώπινη ἐνέργειά τους, κάνοντας ὁλόκληρη τὴν ζωὴ τους θεία πρὸς δόξαν τοῦ οὐρανοῦ Πατρός.

Δυστυχῶς, μὲ τὴν ἁμαρτία πού ἐλεύθερα διέπραξαν οἱ Προπάτορες μας, χωρίστηκαν ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ὑπάκουαν πλέον στὸν σατανᾶ. **Ἐξαιτίας** αὐτοῦ, ἔχασαν καὶ τὸ πολὺτιμο δῶρον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. **Ἄν** ἦταν πιά καθαροὶ κρύσταλλοι πού τοὺς διαπερνοῦσε τὸ θεῖο φῶς, ἀλλὰ ὑποτάχθηκαν στὴν δουλεία τοῦ σατανᾶ, στὸν ὁποῖο προτίμησαν νὰ ὑπακούουν.

Αὐτὸ ἐννοεῖ ἡ Γραφή, ὅταν λέει ὅτι, πρὶν ἔλθει ὁ Χριστὸς στὸν κόσμον, ἡ ἀνθρωπότητα ζοῦσε «ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου» (Ἦσ. θ' 1), καθὼς μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ὁ ἄνθρωπος εἶχε γίνῃ παθητός, ὑποτάχθηκε στὴν ὀδύνη, στὸν θάνατον, τὸν σωματικὸ τῶρα, δεδομένου ὅτι ἡ ψυχὴ του εἶχε ἤδη *πεθάνει*, εἶχε χάσει τὴν ἀληθινὴ Ζωή, αὐτὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ Ὅποιο προηγουμένως ζωοποιοῦσε τὴν ὑπαρξή του.

* * *

Ἡ σημερινὴ Ἑορτὴ λοιπὸν μᾶς δείχνει πῶς ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, τὸ δεύτερο Πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀφοῦ σαρκώθηκε καὶ ἐνώθηκε μὲ τὴν θνητὴ ἀνθρώπινη φύση, ἦλθε νὰ δώσει ξανά τὴν ἀληθινὴ Ζωὴ στὴν ἀνθρωπότητα, ἡ ὁποία ἐπὶ αἰῶνες ὑπέφερε αἰχμάλωτη στὴν ζυγὸ τοῦ σατανᾶ.

Ὁ Χριστὸς, ζητώντας ἀπὸ τὸν Ἰωάννη νὰ Τὸν βαπτίσει, καταδυόμενος στὰ νερὰ τοῦ Ἰορδάνη καὶ ἀναδυόμενος ἀπὸ αὐτά, φανέρωνε ὅτι καταδυόταν στὰ *ὑδάτα τοῦ θανάτου*, κατέβαινε ἐκεῖ γιὰ νὰ νικήσει τὸν σατανᾶ καὶ νὰ ἐκμηδενίσει τὴν ἐξουσία του. **Γι'** αὐτὸ καὶ σὲ ὀρισμένες Εἰκόνες τῆς Βαπτίσεως βλέπουμε τὸν Χριστὸ νὰ μπαίνει στὸν Ἰορδάνη, ἀλλὰ ταυτόχρονα νὰ ἐξουδετερώνει μὲ τὰ πόδια Του τὸν δράκοντα πού κρυβόταν ἐκεῖ καὶ νὰ καταλύει τὶς πύλες τοῦ Ἄδη. **Ἐξερχόμενος** ἀπὸ τὸ νερὸ ὁ Χριστὸς προανήγγελλε, προτύπωνε τὴν μελλοντικὴ Ἀνάστασή Του. **Τὸ** δὲ Ἅγιο Πνεῦμα, ὑπεριπτάμε-

νο μὲ τὴν μορφὴ περιστερᾶς, σήμαινε ὅτι συντελεῖται ἐδῶ μὰ *νέα κτίσις* τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ σύμπαντος.

Διότι, ὁ Χριστὸς ὁ Σαρκωθεὶς Λόγος, προσλαμβάνοντας τὴν ἀνθρώπινη φύση, προσέλαβε καὶ ψυχὴ καὶ σῶμα ὄρατά, προσωπικά καὶ συγκεκριμένα: μποροῦσε κανεὶς νὰ Τὸν δεῖ νὰ κλαυθμυρίζει στὴν φάτνη τῆς Βηθλεέμ, ἢ τὴν ἐποχὴ τῆς δημόσιας δράσης Του νὰ Τὸν συναντήσῃ στοὺς δρόμους τῆς Γαλιλαίας ἢ τῆς Ἰουδαίας.

Ταυτόχρονα ὅμως, ἡ ἀνθρώπινη φύση τοῦ Χριστοῦ, ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμά Του, ἦταν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Λόγου, τοῦ δευτέρου Προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὸ Ὅποιο κατεῖχε μέσα Του ὅλο τὸ *θεῖο σχέδιο*, ὅλη τὴν βούληση τοῦ Πατρὸς σχετικὰ μὲ τὴν ἀνθρώπινη φύση καὶ τὴν δημιουργία.

Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ, τὸ σῶμα αὐτὸ καὶ ἡ ψυχὴ, ἡ ἀνθρώπινη φύση τοῦ Χριστοῦ, περιεῖχε μέσα της κατὰ κάποιον τρόπο τὸ *πλήρωμα τῆς ἀνθρώπινης φύσεως*.

Ἐισερχόμενος λοιπὸν στὸ νερό, θριαμβεύοντας ἐκεῖ ἐπὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ καὶ τοῦ θανάτου, καὶ ἐξερχόμενος, οὐσιαστικὰ ὁ Χριστὸς ἐλευθέρωνε ὀλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὴν ἀνιστοῦσε μαζί Του.

Ἰπτάμενο μὲ μορφὴ περιστερᾶς πάνω ἀπὸ τὰ ὕδατα τοῦ Ἰορδάνη, τὸ Ἅγιο Πνεῦμα φανέρωνε, ὅτι δίνεται [Αὐτό] πάλι στὸν ἄνθρωπο, ὅτι ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα, ἂν ὁ ἄνθρωπος τὸ θέλει –διότι βεβαίως παραμένει ἐλεύθερος– διὰ τοῦ δικοῦ του Βαπτίσματος, προσκολλώμενος στὸν Χριστὸ διὰ τῆς πίστεως καὶ ἐν συνεχείᾳ διὰ τῶν Μυστηρίων θὰ μποροῦσε νὰ ξαναδρεῖ τὴν δωρεὰ αὐτῆ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

* * *

Αὐτὰ σήμαιναν τόσο ἡ κατάδυση τοῦ Χριστοῦ στὸν Ἰορδάνη καὶ ἡ ἀνάδυσή Του ἀπὸ τὰ νερά, ὅσο καὶ ἡ φανέρωση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Πατρὸς ποὺ Τὸν ὁμολογοῦσε Υἱό Του ἀγαπητό, στὸν Ὅποιο ἀναπαύεται ἡ εὐδοκία Του.

Σήμαιναν ἀκόμη, ὅτι ἡ εὐδοκία Του ἀναπαύεται καὶ στὴν ἀναστημένη μὲ τὸν Χριστὸ ἀνθρωπότητα, αὐτὴ ποὺ εἶναι ἓνα μαζί Του, ποὺ ἔχει γίνει μέλος τοῦ Σώματός Του, ὅλη Χριστός.

Σ’ αὐτὸν τὸν Χριστό, τὸν ἐνωμένο μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ποὺ θὰ ἔχουν ἀποδεχθεῖ νὰ μετᾶσχουν στὸ Μυστήριο τοῦ Θανάτου καὶ τῆς Ἀναστάσεώς Του, στὴν ἀναστημένη ἀνθρωπότητα, βρῖσκει ὁ Πατὴρ τὴν χαρὰ Του, ὄντως εὐδοκεῖ.

* * *

Ὅλα αὐτὰ μᾶς θυμίζει ἡ σημερινὴ Ἑορτὴ. **Τ**αυτόχρονα, εἶναι Ἑορτὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀφοῦ ὁ Χριστὸς σήμερα φανερώνεται ὡς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ δεύτερο Πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος· τὸ Πνεῦμα,

τρίτο Πρόσωπο της Τριάδος, φανερώνεται «ώσει περιστερὰ» (Μαθ. γ' 16) και ἀκούγεται ἡ φωνὴ τοῦ Πατρὸς.

Ἑορτὴ θαυμαστή. **Ἀ**σφαλῶς, θὰ ἦταν παράτολμο νὰ θελήσουμε νὰ ταξινομήσουμε τὶς λειτουργικὲς Ἑορτὲς ἀναλόγως τοῦ μεγαλείου τῶν νοημάτων τους, διότι ὅλες μᾶς παρουσιάζουν πτυχὲς τοῦ ἴδιου Μυστηρίου τῆς Σωτηρίας μας.

Ἀλλά, μετὰ τὴν Ἑορτὴ τοῦ Πάσχα, νομίζω ὅτι τὰ Θεοφάνια κατέχουν μιὰ ἀσύγκριτη πληρότητα, εἶναι ἡ Ἑορτὴ ποὺ συμπυκνώνει περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη τὸ Μυστήριό τῆς Σωτηρίας μας, ὅλο τὸ Μυστήριό τῆς ἐν Χριστῷ θεώσεώς μας.

Μίλησα προηγουμένως γιὰ τὴν εἰκόνα τῶν κρυστάλλων ποὺ μεταμορφώνονται, ὅταν τοὺς διαπερνᾷ τὸ φῶς.

Τέτοιοι κρύσταλλοι ἀκριβῶς ἦσαν οἱ Προπάτορές μας, ὅταν τοὺς δημιούργησε ὁ Θεός. **Κ**αὶ αὐτὴ τὴν λαμπρότητα, τὴν θεία καὶ ἄκτιστη, ἔχασαν διὰ τῆς ἁμαρτίας, καὶ αὐτὴ εἶναι ποὺ μᾶς ἀποδόθηκε μὲ τὴν Βάπτισή τοῦ Κυρίου στὸν Ἰορδάνη.

Τὸ θεῖο αὐτὸ Φῶς διαπερνᾷ καὶ πάλι τὴν ἀνθρωπότητα. **Κ**αὶ αὐτὸ γίνεται μέσα ἀπὸ τὰ ὕδατα, τὰ ὕδατα αὐτά, στὰ ὁποῖα ὁ Χριστὸς μεταφέρει κάτι ἀπὸ τὸ δικό Του Φῶς, τὸ δικό Του θεῖο Πῦρ. **Γ**ι' αὐτὸ, τὰ Θεοφάνια λέγονται καὶ *Φῶτα*.

* * *

Δὲν εἶναι μόνον ὁ ἄνθρωπος, εἶναι καὶ ὅλη ἡ Κτίσις, ἡ ὁποία σήμερα, ἐρχομένη σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, γίνεται φωτεινὴ, διαποτίζεται καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὸ θεῖο Φῶς, τὸ θεῖο Πῦρ.

Πρόκειται πράγματι γιὰ μιὰ νέα κτίσις, ἡ ὁποία μάλιστα πληροῦται, ὅταν τὸ Ἅγιο Πνεῦμα πλανᾶται πάνω ἀπὸ τὰ νερὰ καὶ ἴπταται πάνω ἀπὸ τὸν Σαρκωθέντα Λόγο, ὁ Ὅποιος καταδύεται στὰ νερὰ τοῦ Ἰορδάνη, μεταδίδοντάς του τὴν ἄκτιστη ἐνέργεια, μὲ τὴν ὁποία εἶναι πεπληρωμένο τὸ Σῶμα Του.

Ἄς χαροῦμε, ἄς σταθοῦμε ἐκστατικοὶ ἐνώπιον τοῦ Μυστηρίου τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου φανερώνεται ὅλη ἡ δύναμη καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς Ἁγίας Τριάδος, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἰς τὴν Ὅποια ἀνήκει ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. **Ἀμήν!**

□

(*) π. Πλακίδας Deseille, Εἴσοδος στὸ Μυστήριό τῶν Μυστηρίων, σελ. 89-95, ἐκδόσεις «Ἑαρ», Ἰανουάριος 2019. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.